

פרק הקומץ רבה

מתניתין:

א. הקומץ את המנחה על מנת לאכול ממנה חוץ לזמנו או חוץ למקומו דבר שאין דרכו לאכול, וכגון שחשב לאכול את הקומץ או את הלבונה שדינם בהקטרה ולא באכילה.

או שקמץ את המנחה על מנת להקטיר ממנה חוץ לזמנו או חוץ למקומו דבר שאין דרכו להקטיר כגון שחשב להקטיר את שיירי המנחה, הנאכלים על ידי הכהנים, הרי קרבן המנחה — כשר!

רבי אליעזר — פוסל!

ב. הקומץ את המנחה על מנת לאכול חוץ לזמנו או חוץ למקומו דבר שדרכו לאכול, או שחשב להקטיר חוץ לזמנו או חוץ למקומו דבר שדרכו להקטיר, אלא שהיתה מחשבת הפיגול שלו על פחות מכזית הרי הקרבן כשר, שאין מחשבת פיגול פוסלת אלא במחשבה על כזית!

ג. ואם חשב במחשבת פיגול לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית הרי הקרבן כשר — שאין מחשבות פיגול אודות אכילה (1) והקטרה מצטרפין לשיעור כזית (2)!

גמרא:

אמר רב אסי אמר רבי יוחנן: מאי טעמא דרבי אליעזר שפוסל במחשבת פיגול אפילו כשחשב על דבר שאין דרכו לאכול או להקטיר — משום דאמר קרא בפרשת פיגול "וְאִם הָאָכַל יֹאכַל מִבֶּשֶׂר זֶבַח שְׁלֹמִי" ומכפילות המילים "האכל יאכל" דורשים שבשתי אכילות הכתוב מדבר! אחד אכילת אדם, דהיינו פיגול בדבר שדרכו לאכול, ואחד אכילת מזבח דהיינו פיגול בדבר שדרכו להקטיר. והקישן הכתוב לומר לך: כשם שמחשבין מחשבת פיגול באכילת אדם, כך מחשבין נמי מחשבת פיגול באכילת מזבח.

לומר גם לאידך גיסא, שאם חשב על חצי זית שירים לאכילה וחצי זית שירים להקטרה שלא יצטרפו אפילו לרבי אליעזר, שאף על גב ששניהם שירים הם, מכל מקום שני המחשבות השונות אינן מצטרפין.

2. הקשה רש"י הרי כבר למדנו דין זה במשנה לעיל [יב ב], ותירץ שהמשנה כאן באה לחדש שגם לרבי אליעזר הסובר שמחשבת אכילה פוסלת אפילו בדבר שאין דרכו לאכול, מכל מקום אין מחשבת אכילה והקטרה מצטרפין,

1. מלשון המשנה משמע שחצי זית קומץ וחצי זית שיריים מצד עצמם יכולים להצטרף, והחסרון הוא רק משום שמחשבת אכילה והקטרה אין מצטרפין.

ובאמת מוכח כן ממה שאמר רבי ירמיה לעיל [יב ב] שלרבי אליעזר דסבירא ליה שמחשבין מאכילת מזבח לאדם, אם חישב על חצי זית קומץ וחצי זית שירים לאוכלן למחר שמצטרפין, הרי לנו שמאחר ושייך מחשבת אכילה בקומץ [לרבי אליעזר], הרי הוא מצטרף עם שירים שחשב בהם גם כן מחשבת אכילה, ולפי זה יש